

SCI-CONF.COM.UA

TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION

**PROCEEDINGS OF VII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
JANUARY 29-31, 2022**

**KHARKIV
2022**

TOPICAL ISSUES OF MODERN SCIENCE, SOCIETY AND EDUCATION

Proceedings of VII International Scientific and Practical Conference

Kharkiv, Ukraine

29-31 January 2022

Kharkiv, Ukraine

2022

UDC 001.1

The 7th International scientific and practical conference “Topical issues of modern science, society and education” (January 29-31, 2022) SPC “Sci-conf.com.ua”, Kharkiv, Ukraine. 2022. 1899 p.

ISBN 978-966-8219-85-6

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Topical issues of modern science, society and education. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/vii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-29-31-yanvarya-2022-goda-harkov-ukraina-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: kharkiv@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ НАУКИ

1.	<i>Rajabzadeh M., Khosravi A., Zaloga V.</i> RESEARCHING THE IMPACT OF CUSTOMER KNOWLEDGE MANAGEMENT ON THE DESIGN AND DEVELOPMENT OF INNOVATIVE PRODUCTS OF DAIRY ENTERPRISES	32
2.	<i>Ансєєв О. Ю.</i> ВИВЧЕННЯ ВИДІВ І СОРТІВ ХОСТИ ГІБРИДНОЇ В УМОВАХ ПІВНІЧНОЇ ЧАСТИНИ ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	37
3.	<i>Безугла Л. С., Ситник С. А.</i> АКУМУЛЯТИВНА ЗДАТНІСТЬ ROBINIA PSEUDOACACIA L. ПО ВІДНОШЕННЮ ДО ЕЛЕМЕНТІВ ГРУПИ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У РЕКРЕАЦІЙНИХ НАСАДЖЕННЯХ МІСТА ДНІПРО	44
4.	<i>Кучер Г. А., Кочик Г. М., Мельничук А. О., Бондар Л. А.</i> АДАПТИВНІ СИСТЕМИ УДОБРЕННЯ КУКУРУДЗИ НА ОСУШУВАНОМУ ДЕРНОВО-ПІДЗОЛИСТОМУ ҐРУНТІ В УМОВАХ ЗОНИ ПОЛІССЯ	51
5.	<i>Латюк Г. І., Кислюк А. С.</i> ВПЛИВ ГУСТОТИ СТОЯННЯ НА УРОЖАЙ І ЯКІСТЬ КВАСОЛІ ОВОЧЕВОЇ В УМОВАХ СТЕПУ УКРАЇНИ	59
6.	<i>Латюк Г. І., Кривенко Я. В.</i> ВПЛИВ ГУСТОТИ СТОЯННЯ НА УРОЖАЙ І ЯКІСТЬ ПОМІДОРА БЕЗРОЗСАДНОГО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ	65
7.	<i>Москалюк І. В., Сақун М. М.</i> РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ СИРОВИННИХ РЕСУРСІВ	71
8.	<i>Оленіч О. А.</i> СТВОРЕННЯ КОЛЕКЦІЙНОГО РОЗСАДНИКА БУЗКУ ЗВИЧАЙНОГО НА ПРИЛУЦЬКІЙ ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ ІС НААН	75
9.	<i>Сидорова І. М., Куманська Ю. О.</i> ВМІСТ МАКРОЕЛЕМЕНТІВ В ГОЛОВОЧКАХ КАПУСТИ БРЮССЕЛЬСЬКОЇ	79
10.	<i>Стоянець Н. В.</i> СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТЕПЛИЧНОГО ГОСПОДАРСТВА	83
11.	<i>Удовенко І. О., Боровик П. М., Гура О. Б.</i> СТРАТЕГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРИРОДООХОРОННИХ ТЕРИТОРІЙ	87
12.	<i>Червона С. П.</i> ВИРОЩУВАННЯ ОРГАНІЧНОЇ ГРЕЧКИ В ЛІСОСТЕПОВІЙ ЗОНІ	91

	З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
297.	<i>Сенишин М., Баумкетнер С.</i> ОБРАЗ ДИТИНИ У ПРОЗОВИХ ТВОРАХ М. ВІНГРАНОВСЬКОГО	1500
298.	<i>Синегуб С. В.</i> ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НІМЕЦЬКОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ СФЕРИ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	1505
299.	<i>Фесенко А. В.</i> МЕТОДИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ НЕОЛОГІЗМІВ У НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОМУ ТЕКСТІ	1511
300.	<i>Холявко І. В.</i> СТРАТЕГІЇ Й ТАКТИКИ ЕТИКЕТИЗАЦІЇ НАУКОВОГО ДИСКУРСУ	1514
301.	<i>Черногорская Н. Г.</i> ASPECTS OF THE FORMATION OF THE LINGUISTIC PERSONALITY OF FOREIGN STUDENTS DURING STUDY OF A NON-NATIVE LANGUAGE	1521
302.	<i>Чорнобай В. Г.</i> ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	1525
303.	<i>Шульжук Н. В.</i> ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОВЦЯ	1532
304.	<i>Щербина Л. М.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ	1538
	ФИЛОСОФСКИЕ НАУКИ	
305.	<i>Кривчик Г. Г.</i> ВРАХУВАННЯ ХРИСТІЯНСЬКОЇ МОРАЛІ В ГУМАНІТАРНИХ СТУДІЯХ	1543
306.	<i>Марюхно Н. М., Лебеденко О. О.</i> ОСНОВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЯСНЮВАЛЬНОЇ ПРОПОВІДІ ТА ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ У ЦЕРКОВНІЙ ПРАКТИЦІ	1550
307.	<i>Супрун А. Г., Гончар К. О.</i> ТЕХНОПОЛІСИ ЯК ІННОВАЦІЙНІ ДРАЙВЕРИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	1557
	ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ	
308.	<i>Kvasha N. S.</i> FORECAST MODELING OF THE INFLATION LEVEL IN UKRAINE ON THE BASIS OF MACHINE LEARNING TOOLS	1564

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Чорнобай Віра Георгіївна,

Старший викладач

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпро, Україна

Введення. У зв'язку зі швидким розвитком сучасних технологій, переклад науково-технічної термінології особливо актуальний останнім часом. На сьогоднішній день науково-технічний переклад є не лише видом перекладацької діяльності, а й складовою частиною дисципліни «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)» в аграрних ЗВО. Відмінною особливістю науково-технічних текстів є достаток термінів та різних словосполучень, формул, графіків, переклад яких може викликати низку труднощів. А основним завданням науково-технічного перекладу є короткий і точний виклад інформації та відсутність при цьому будь-якого емоційного забарвлення. Внаслідок швидкого розвитку техніки в науковій мові постійно з'являються нові терміни (неологізми), які не встигають зафіксувати навіть останній словник, що також становить великі труднощі під час перекладу.

Мета. Виявлення труднощів, що виникають під час перекладу науково-технічної термінології майбутніми фахівцями у галузі агровиробництва.

Матеріали. Економічні та державні відносини між різними країнами, безперервний розвиток науки і техніки, а також сучасні технології в різних галузях та сферах діяльності підвищують значення іноземної мови, яка виступає в ролі «мосту» між представниками різних культур та мов.

Стиль мови – це сукупність мовних засобів. Стиль науково технічної літератури, у свою чергу, відрізняється наявністю особливих характеристик.

По-перше, це лексика. У науково-технічних текстах використовуються спеціальні терміни, які підбираються відповідно до тієї галузі знань, до якої належить той чи інший текст для точної передачі думки.

Що стосується граматики, то науково-технічні тексти рясніють використанням пасивних, безособових і невизначено-особистих конструкцій. Більшість пропозицій – складносурядні та складнопідрядні. Отже, у мові науково-технічного стилю широко використовуються спілки, складові прийменники та різні обороти. Крім того, варто зауважити, що автор тексту, намагаючись донести інформацію та пояснити ті чи інші факти, відкриття, процеси, уникає особистих форм дієслова, замінюючи їх пасивним запорукою. У зв'язку з цим стає очевидним, що всі процеси і явища в тексті виступають у ролі підлягаючих, затьмарюючи при цьому автора тексту. Головною рисою науково-технічного тексту є стислість викладу матеріалу та чіткість формулювань. Жидков А. В. у свою чергу, виділяє наступні особливості стилю науково-технічного перекладу: суворі послідовність і логічність всіх складових представленої автором ідеї, змістовність тексту, доступність фахівцю тієї чи іншої області в плані розуміння викладеної інформації, а також констатація наукового факту [1, с. 101]

Науково-технічний переклад – це переклад спеціальних текстів науково-технічного характеру, який здійснюється специфічними методами, відмінними від перекладу художньої літератури. Щодо цілей перекладу науково-технічних текстів, то основними з них є досягнення адекватності та еквівалентності. Це означає, що переклад повинен передавати зміст тексту англійською мовою, дотримуючись при цьому всіх норм перекладної мови (української). У монографії "Науково-технічний переклад" [2, с. 27] йдеться про те, яку важливу роль відіграє науково-технічний переклад у міжнародному обміні науковою інформацією останнім часом. У 1930-1950-х роках. особлива увага приділялася питанням перекладу художніх текстів, а надалі створення загальної лінгвістичної теорії перекладу і більш докладне дослідження науково-технічної стали займати лідируючі позиції серед учених і перекладачів. Автори даної монографії визначають на учно-технічний переклад як динамічний та різноманітний. Це пов'язано з тим, що наука не стоїть на місці, інформаційні

запити змінюються, що дуже впливає на способи виконання перекладу, а також, змінюються умови, за яких здійснюється науково-технічний переклад.

Все більш значущу роль починають займати нові форми перекладу, які, на відміну від усіх нам відомих письмових та усних перекладів, висувають особливі вимоги, а також висувають свої умови та критерії, згідно з якими оцінюється якість виконаного перекладу.

Дуже важливо звернути увагу на труднощі, з якими може зіштовхнутися здобувач вищої освіти при виконанні перекладу науково-технічної літератури. Усі складнощі, які можуть виникнути у перекладача, І. Д. Люткін [3, с. 5] поділяє на дві великі групи: лінгвістичні та організаційно — правові, які тісно пов'язані між собою. Лінгвістичні складнощі охоплюють ряд важливих проблем, що стосуються безпосередньо перекладу:

1. Досягнення адекватності перекладу.
2. Розбіжність у мовних засобах двох мов при вираженні тих самих понять.
3. Різноманітність тем перекладених матеріалів з різних галузей знань, з якими перекладач повинен бути добре знайомий.

Що стосується організаційно-правових труднощів, І. Д. Люткін стверджує про слабку розробку категоризації штатних перекладачів, її відірваність від інших труднощів і особливостей роботи перекладачів. У зв'язку з швидким розвитком техніки наукової мови постійно з'являються нові терміни. Інакше кажучи, *неологізми*. Спираючись на цей факт, ми можемо зробити висновок про те, що здобувач вищої освіти протягом навчання у ЗВО зобов'язаний поповнювати лексичний та мовний запас не тільки рідною мовою, а й мовою перекладу. Крім того, перекладач повинен цікавитися тією областю, в рамках якої він працює, користуватися всілякими словниками, довідниками, спеціальною літературою та звертатися до фахівця у певній галузі у міру необхідності.

Різкий стрибок у розвитку науки і техніки став результатом того, що основний пласт усіх нових слів, які з'являються в різних мовах щодня,

становить спеціальна лексика. У зв'язку з цим, з'являється необхідність вивчення та впорядкування одиниць спеціальної лексики.

Що таке науково-технічна термінологія? Науково-технічна термінологія, або НТТ, може бути визначена як складна і дуже важлива складова науки та техніки; як група термінів, що функціонують у певній сфері. За словами І.Д. Люткіна, від точності терміну та від точності його перекладу іншою мовою залежить цінність НТТ. У зв'язку з тим, що особливості та поведінка того чи іншого терміну визначаються тією областю знань, до якої він належить, у ролі основного об'єкта термінознавства (науки, що вивчає спеціальні лексичні одиниці) виступає термінологія - сукупність термінів, що використовуються у певній галузі знання.

Досі немає загальноприйнятого визначення поняття «термін». За словами Лейчика [4, с.20], у кожному з них виявляються свої недоліки, логічні промахи та невідповідність встановлюваних визначеннями властивостей і ознак терміну його реальному, мовному та мовному вигляду [13]. Така кількість різних визначень пов'язана з тим, що на момент формулювання даних визначень, наукової дисципліни, в якій на першому місці стояв би термін, просто не існувало. Більше того, термін пов'язаний з цілим рядом наук і кожна з них виділяє ті особливості та ознаки терміна, які мають до неї безпосереднє відношення.

Р. Ф. Проніна визначає термін як слово або словосполучення, що має спеціальне, суворо певне значення в тій чи іншій галузі науки і техніки [5, с. 8]. У роботі автор розглядає термін як слово з певним технічним значенням, яке варіюється залежно від використання у текстах різних галузей знань. За кожним терміном закріплено точне поняття, а сам термін прагне однозначності.

Л. В. Щерба характеризував складові терміни як поєднання слів, які мають структурну і семантичну єдність і представляють собою розчленовану терміновану номінацію [6, с. 53].

В. П. Смекаєв зазначає [7, с. 8], термін - емоційно нейтральне слово або словосполучення, що використовується для точного визначення поняття чи

призначення предметів. Термін завжди точний, стилістично нейтральний і має на увазі строго певне значення, яке розкривається шляхом логічного визначення. Одні й ті ж терміни можуть мати відмінні один від одного значення, якщо вживаються в текстах різних галузей знань. У цьому випадку здобувач вищої освіти чи перекладач повинен вміти вільно та грамотно оперувати особливою термінологією, характерною для тієї чи іншої галузі.

Питання, що стосується класифікування науково-технічних термінів, завжди було і залишається актуальним на сьогоднішній день. Постійне поповнення словників новими термінами – головне тому підтвердження. Як правило, всі терміни поділяються на [8, с. 8]:

1. Прості (що складаються з одного слова). Наприклад, fork – вила; contamination – забруднення; gear – шестерня.

2. Складні (з двох або більше слів і, як правило, пишуться разом або через дефіс). Наприклад, air pollution – забруднення повітря; balance sheet – баланс.

3. Складні терміни – словосполучення. Наприклад, block-schematic diagram (BSD) – блок-схема.

Переходячи до проблем перекладу науково-технічних термінів, почнемо з того, що вони виникають не лише у здобувачів освіти вузькогалузевих ЗВО, а й навіть у найдосвідченіших перекладачів. Багато хто з них вважає, що їм не важко перекласти той чи інший термін, або групу термінів, просто обравши для цього хороший словник. Але, зустрівшись з такою проблемою як відсутність шуканого терміна у словнику, вони розуміють, наскільки сильно вони помилялися. У такому разі, головне завдання перекладача – підібрати якісний аналог до терміну, який зовсім не має еквівалента. Такий термін називається без-еквівалентним. Пошук найбільш відповідного з усіх потребує гарної поінформованості в галузі знань, з якою працює перекладач, а також детального аналізу контексту [9]. Побудова еквівалента терміна вимагає величезної відповідальності, оскільки некоректно перекладений термін, до того ж занесений у словник, може збити з пантелику навіть технічного перекладача з багаторічним досвідом роботи.

Всім нам відомо, що англійська мова відрізняється наявністю слів з безліччю різних значень. Це явище отримало назву *багатозначності*. Окрема складність належить перекладу омонімів (слів однакових за звучанням, але різних за значенням). Наприклад, *can* — мати змогу щось зробити фізично, бляшана банка, *nail* – ніготь, гвіздок, *dream* – бачити сни, мріяти. Найбільші труднощі під час перекладу виникають із групою термінів, званих *багатокомпонентними*. Це пов'язано з тим, що слова, присутні в цих термінах, можуть бути взяті з різних областей і абсолютно різними частинами мови. У більшості випадків, ключове слово стоїть останнім у таких атрибутивних групах і переклад терміну здійснюється від останнього компонента до першого. Косаревська Т. А. під багатокомпонентним терміном розуміє термінологічне поєднання стійкого типу з числом компонентів більше двох [10, с. 17]. Розглянемо з прикладу *antifriction bearing lay – out diagram*. Послідовність перекладу цієї групи термінів здійснюється таким чином:

1. *Diagram* – схема
2. *Lay-out diagram* – схема розташування
3. *Antifriction bearing* – роликовий підшипник

Остаточний варіант перекладу подібного багатокомпонентного терміна звучатиме як «схема розташування роликового підшипника». Тобто, однією з головних труднощів при перекладі чотирикомпонентних іменних груп може послужити різне розташування головного та визначеного слова в межах одного терміна у двох різних мовах.

Висновки. У зв'язку зі швидким розвитком технологій необхідність здійснення якісного перекладу науково-технічної термінології стає все більш відчутною. Майбутні фахівці агротехнічного комплексу повинні мати все більше навичок та знань не тільки за своєю спеціалізацією, але й знання, розуміння та володіння англійською мовою. Компанії потребують перекладачів-фахівців у різних галузях знань. Багато лінгвісти та вчені не можуть дійти єдиного визначення поняття термін, що доводить його багатогранність і складність у плані перекладу. Особлива увага приділяється

класифікаціям та моделям освіти на наукових термінів, у яких найбільш цікавими для дослідження є багатокomпонентні поєднання.

Література

1. Жидков, А. В. Поняття "Науково-технічний переклад" / А. В. Жидков // Science Time. – 2014. – №4 (4). – с. 99–102. (російською)
2. Винников, Ю. В. Науково-технічний переклад / Ю. В. Винников, Ю. Н. Марчук. - М.: Наука, 1987. - 139 с. (російською)
3. Люткін, І. Д. Науково-технічний переклад з російської на англійську. Методичний посібник для перекладача-практика/І. Д. Люткін; за ред. А. Я. Шайкевича. - М.: Вид-во ВЦП, 1991. - 125 с. (російською)
4. Лейчик, В. М. Термінознавство: предмет, методи, структура / В. М. Лейчик. - 4-те вид. - М.: Книжковий будинок «ЛІБРОКОМ», 2009. - 256 с. (російською)
5. Проніна, Р. Ф. Посібник з перекладу англійської науково-технічної літератури/Р. Ф. Проніна. - М.: Вища школа, 1973. - 197 с. (російською)
6. Щерба, Л. В. Досвід загальної теорії лексикографії //Мовна система та мовна діяльність / Л. В. Щерба. - М.: Наука, 1974. - С. 265-304 (російською)
7. Смекаєв, В. П. Підручник технічного перекладу (англійська мова) / В. П. Смекаєв. - М.: Н. Новгород: НДЛУ ім. Н.А. Добролюбова, Вектор ТіС, 2006. - 316 с. (російською)
8. Смекаєв, В. П. Сучасний технічний переклад [Текст]: навчальний посібник: англійська мова / В. П. Смекаєв. - М.: Р.Валент, 2014. - 359с. (російською)
9. Коняєва, Л. А. Про деякі труднощі науково-технічного перекладу / Л. А. Коняєва // Переклад та зіставна лінгвістика. - 2015. - №11. – С. 50–54 (російською)
10. Косаревська, Т. А. Структурно-семантичні характеристики трьох компонентних термінологічних утворень (на матеріалі підмови обчислювальної техніки) / Т. А. Косаревська. - М.: Київ, 1989. - 200 с. (російською)